

Dauphineja

Dofineja (Dauphiné), pokrajina v južni Franciji, med Rono južno od Lyona in italijansko mejo, obsega večji del francoskih Alp, prvotno francoska provinca, danes razdeljena na departmaje Drôme, Hautes-Alpes in Iser ... (Veliki splošni leksikon DZS, 1997).

Mene je zanimal južni del Dauphineje, imenovan tudi Haut Dauphiné in sicer predel Oisans, za katerega France Avčin pravi, da je najbolj divje gorovje Alp.

Prav v osrčju Oisansa leži La Bérarde, 1.720 m visoko ležeč zaselek kamnitih hiš, kritih s pločevino ali škriljastimi skodlami, ki se je znal izogniti izumrtju. Pri tem sta ji izdatno pomagali narava, zdrava kmečka pamet in dejstvo, da se nahaja v nacionalnem parku Écrins. Hiše so take, kot so bile ob svojem nastanku pred mnogimi leti. Par hotelov prepoznaš samo po napisu, saj so na zunaj podobni ostalim zgradbam. Le nekaj hiš je sodobno obnovljenih: pizzeria, restavracija, bistro. Edina vaška trgovinica je redkega primera svoje vrste. V njej dobite vse od česna in bagetk do filmov, plezalnih vodnikov in zemljevidov. Domačini popolnoma obvladajo francoščino. S tem so tako zadovoljni, da se jim ne zdi potrebno mučiti se še s kakšnim drugim tujim jezikom. Imel pa sem čast spoznati dva, ki sta se znala pogovarjati tudi po angleško. Eden je bil lastnik kampa, o drugem pa malo kasneje.

Da bi popestrili večere, so v izobraževalnem centru Club Alpin Français vsak drugi dan na starem projektorju (se še kdo spominja: menjavamo filmski trak) vrteli filme z gorniško oziroma plezalsko tematiko. V majhni dvorani smo si ogledali plezanje Christopherja Profita, Catherine Destivell, Isabelle Patissier in Patricka Edlingerja. Zame je bilo nekaj déjã vu, nekaj pa novega.

Vaščani so ležerni in prijazni na tisti topli način, zaradi katerega se počutiš, kakor da si že na pol njihov, ne pa občasen vsiljivec, od katerega je treba v kratki sezoni izpuliti čimveč denarja. Zaradi takega neposrednega odnosa nisem mogel zameriti domači hčeri v lokalu, kjer sva s Kokijem posedala v senčnem vrtu, ko se je odkrito zabavala ob mojih nerodnih poskusih s francoščino. Pa smo se režali vsi trije. Zanimalo me je, kaj vse je na tisti palačinki (crêpe), ki je imela na jedilnem listu kar za dve vrstici nadeva. Vendar bi verjetno prej krêpnil, kot izvedel, zato sem raje s pravilnim naglasom naročil kapučinó in kokakolà, Koki pa oronžinà. Ko naju je naslednji dan ponovno zagledala, so se ji v očeh prižgale iskrice veselja: spet bo zabava. Ali imajo ti ljudje vedno pomlad v svojih srcih?

Kamp je razpotegnjen ob divji gorski reki Vénéon s čudovitim razgledom na vas, ki jo ščiti venec vrhov. Pod vasjo leži velikansko parkirišče, kjer lahko brezplačno pustite svoje vozilo, kolikor dolgo hočete. Pozabil sem povedati, da se pred vasjo cesta konča. Zato pa pot pod noge in v ohranjeno divjino nacionalnega parka. V njej bodo zadovoljni običajni planinci, izkušenejši gorniki, alpinisti in športni plezalci. Z markiranih poti v strme granitne stene in ledeniške ture vodi nas ... karkoli že.

Prva balvana sta pet minut nad kampom. Smeri od VI. stopnje pa vse do ... kaj vem koliko, saj v nekatere niti vstopiti nisem mogel.

Pred odhodom v Dauphinejo so me poznavalci opozarjali, da je šestica v granitu približno za stopnjo težja kot v apnencu. Zato sem prišel na kraj svojih želja primerno zaskrbljen. Vendar premalo, da bi se jim odpovedal. Eden od močnih argumentov, da sem vztrajal, je bil Koki, izkušen plezalec v granitu, ki se je usposabljal v ameriških plezališčih. Uspelo mi je, da sem ga pregovoril za udeležbo, potem ko sem mu kraj in hribe naslikal v najlepši luči.

Ozka, vijugasta pot se je leno vila po strmem, travnatem pobočju proti koči Soreiller, kjer naju je čakala vitka lepotica Dibona. Razgledi na divje lepe tritisočake, ledenike in dva hudournika vedno globlje pod nama so pripomogli, da sem lažje prenašal kar zajeten nahrbtnik in pozabil na težave pri dihanju. Je bilo sape preveč ali premalo? Tega nikdar ne vem.

Nenadoma, ko sem stopil izza ovinka, mi je ustavilo korak in zaprlo sapo. Okamenel sem z odprtimi usti in nejeverno buljil v sanjski prizor: veliko lepša je bila kot na fotografiji. Lepše gore še nisem videl! Bil sem tako prevzet in očaran, da me je takoj minil strah pred težkimi šestnicami, goreče sem si zaželel samo eno - stati na njenem vrhu. Voilà, vitka Aiguille Dibona, 3.130 m, v vsej svoji lepoti.

Prijazni Pascal, gorski vodnik in mož oskrbnice Martine, nama je povedal za 150 m visoko smer, navrtano pred kratkim, in nama predlagal, naj jo poizkusiva. Da je to popoldanska oziroma večerna smer, težka do VI+. Mimogrede, on je tisti drugi, ki zna angleško.

Do vstopa je bilo samo 15 minut hoje in okoli šestih zvečer je Koki zablezel v sprva položne, gladke plošče. Kmalu sem bil na vrsti jaz. Moja granitna vajeniška doba se je začela. "Plezati boš moral predvsem na noge. Kar zaupaj jim," me je inštruiral prijatelj. Nič pa ni rekel o tem, da me bo takoj navilo v meča, piščali in morda še kam. Lahko bi parafraziral Župančičeve verze :

Kuj me, življenje, kuj,
če kremen sem, se zaiskrim ...

s :

Drž' te me, nog' ce, drž' te,
če kaj prida sem, zdržim ...

Koliko sem "prida", je relativno, dejstvo je, da so nog'ce zdržale. Ko se je začel iz meč sukljati moder dim in švigati posamezni plamenčki, me je odrešilo stojišče, kjer se je požar umiril. Verjeli ali ne, v naslednjem raztežaju je bilo za las bolje. Pozoren opazovalec bi lahko, če bi se malo potrudil, opazil, da sem se čez prvi previs skobacal z določeno mero elegance. Pri drugem, malo bolj zajetnem, pa je bil ključni oprimek postavljen popolnoma narobe. Namesto navzgor je gledal navzdol proti meni in me opazoval s porogljivo radovednostjo. Takoj mi je postalo jasno, zakaj. Namreč, zaradi napačne lege si z njim nisem mogel dosti pomagati. No, klin ni bil daleč ... Nisem zaprisežen friko, pa tudi noč se je naglo bližala, pa brez baterij sva bila, pa sestop po neznanem terenu, pa ... lahko bi naštel še kaj.

Drugo jutro je šlo bolj zares. Na vrsti je bila južna stena Aiguille Dibone, 330 m navpičnega, gladkega granita. Smer Voie de Savoyardes ima že opremljena stojišča, prav pa pridejo metulji in zatiči, nama je povedal Pascal. Res so prišli prav, zlasti TCU-ji. Izkazalo se je, da je VI+ v granitu čisto spodobna zadeva. Moram reči, da bolj ko sem spoznaval ta način plezanja, bolj mi je postajal všeč. Zlasti so mi ugajale počti, kjer sem večinoma lahko plezal na noge s stegnenimi rokami in se "šparal" za naprej.

Dobro, da sonce ni preveč zanimalo, kaj počenjava, saj je le občasno pogledalo izza tankih oblakov. Če bi bilo popolnoma jasno, bi se skuhalo do mehkega, tako pa je bila temperatura ravno pravnja.

S stojišča je vstop v zajedo zapirala gladka plošča. No, gladko je bilo vse, ta plata pa je bila ekstra gladka. Koki je kar odplesal čez njo, uprl svoje dolge krake v boke zajede, pod streho v počepu prečil v levo in izginil čez previs. Hitro in elegantno. Madona, le kako je prišel čez to ploščo? Ko sem stopil na prste, sem zatipal oprimek za levo roko poševno nad mano. Za

desno nogo sem našel stopek in se začel dvigati. Nekaj sem poizkušal na "moving", naslednji trenutek pa me je zavrtelo, zabingljal sem na vrvi in se popeljal sem ter tja. "Spusti me malo!" sem zavpil in pristal na polički. Vrgel sem oči na peclje in preiskoval plato po centimetrih. Aha, pa te imam! Spreledal sem stopek, točneje stopčič. Zdaj sem bil hitro čez oviro.

Po dva raztežaja dolgi prečki sva prišla v zahodno steno, v vršni del igle. Na stojišču so bili kar trije klini in nekaj prusikov, kar je pomenilo, da se tu nekaj dogaja. Pogledal sem v smeri nadaljevanja plezanja. Saj to ne more biti res! Plošča je izgledala, kot da bi jo nekdo ometal in nato zgladil, tako kot zidar naredi "na fino". Tu čez bo treba prečiti? Pozorno sem opazoval Kokija, kaj bo naredil. Pravzaprav ni veliko. Desno nogo je stegoval, stegoval, iztegnil še malo ter na nekaj stopil. Dlani je samo prislonil na steno. Nato pa ... ne me basat' ... z levo nogo stopil daleč naprej mimo desne, jo postavil na ... pojma nisem imel kaj, se nagnil precej v desno, močno iztegnil roko in prijel grif v pravem pomenu besede. Bil je čez. A tole me čaka? Na klic "Varujem!" sem zajel sapo in na vso moč zatulil "Greeem!", da bi se čimbolj prepričal v to. Saj veste, avtogeni trening in podobno. Začel sem stegovati desno nogo. Koliko je Koki večji od mene? In kam je stopil? Opazil sem rahlo nepravilnost v tem zidarskem "ibercugu". Majhno izboklinico. Desni plezalnik je pristal na njej. Bil sem skoraj v špagi, a sem se obdržal. Če bi bila plošča samo rahlo previsna, bi odletel. Pa zdaj? S prsti sem začel igrati klavir, da bi zatipal kaj konkretnega. Nič. Pa NIČ. Roke sem razširil kot Kristus na križu, zasukal desno stopalo pravokotno na steno (bravo Kendo!), rahlo pokrčil desno nogo in prenesel težo nanjo. Levo nogo sem odlepil s stojišča. Obremenitev na desno nogo je postajala neznosna. Z rokami sem vzdrževal ravnotežje in počasi prenašal levo nogo med desno in steno. Začutil sem krč na notranji strani stegna, ki se je plazil navzgor. Ko se je že nevarno približal mednožju, sem dosegel odrešilni stopček, zaplaval proti razkošnemu prijemu in ga zgrabil kot policaj Cefizlja. Nadaljevanje po počji je bilo kot sladica za pridne otroke.

Na vrhu so se drenjali že štirje alpinisti, zato je za naju zmanjkalo prostora. Obplezala sva jih in se z dvema spustoma po vrvi pripeljala v škrbino. Z drsanjem po snegu sva nadaljevala sestop.

V koči pa franki gor ali dol; franki ven, pir pa not'. Madona mi je pasal'.

Barre des Écrins, 4.102 m, je najjužnejši širitisočak v Evropi. Po severnih, položnejših pobočjih vodi na vrh normalen pristop, po katerem se vijejo človeške kače. Južna stena pa je pravo nasprotje. Osamljeno, strmo sedemstometersko zidovje, ki ima približno na sredini kakšnih 100 m snežišča. V njej poteka le malo smeri. V Goedekejevih Širitisočakih Alp pri Barre des Écrins pod Andere Lohnende Routen piše, da je omenjeni vzpon kombinirana trojka in firn do 55⁰. Podobno tudi v Berge, s tem, da je tam dodano še "eine Stelle IV". Skupna višinska razlika od kočje do vrha je 1.700 m. Tale bo kar prava, sem si mislil. Spodobna celodnevna tura, saj sva nameravala opraviti prečenje gore. Po južni steni gor, po severni flanki pa dol. Okoli 13 ur, če gre vse v redu. Res ne vem, zakaj ne bi šlo vse v redu, saj je samo trojka. Ta podcenjevalni odnos se mi je kasneje maščeval in mi dal pošteno lekcijo.

Izhodišče je bilo v kampu. Ob reki navzgor, sprva po ravnem, nato pa vedno bolj pokonci. Pusto, razmetano skalovje je prešlo v čudovite jase, porasle z nizko, mehko travo. Idilične travničke so obdajali mrki kamniti stražarji, kot bi se bali, da ne bi vse te lepote kdo odnesel, tako da je bilo nasprotje med zeleno mehko in mračnimi granitnimi zidovi še bolj opazno. Če je bila tura proti Diboni bolj športno obarvana, se je ta začela poetično, nekaj za dušo. Nekoč bom prišel semkaj zabušavati. Zleknil se bom med tisti balvan in ruševje, odprl pivce in se zasanjaril proti ledenikom in stenam, ki se kopljejo v razpršeni svetlobi. Pa sem jo našel, tudi tukaj, svojo Krstenico. Pokrajina je sicer drugačna, vendar diha iz nje enako vzdušje. Ob

poti sem zagledal borovnice. Korak mi je zastal, teža nahrbtnika pa je pomagala, da sem kar padel na rit in jih začel jesti. Takole se pa že hodi na turo.

Ko sva se odpravila naprej, je bilo kmalu treba zagristi v kolena. Nato pa veselo presenečenje. Koča Temple Écrins, 2.410 m, se je pojavila nenadoma, kot da je pravkar vstala iz tal. Staro je odnesel plaz. Ta je betonska, podobna kasarni, prav nič romantična. Vendar je bil oskrbnik prijazen mlad mož, ki se je zelo trudil, da bi nama na zemljevidu razložil, kje poteka "najina" smer. Na vprašanje "Do you speak English?" je odkimal, prav tako na "Sprechen Sie Deutsch?". Če kaj habla español ga pa iz obzirnosti raje nisem vprašal, da ne bi mislil, da ga zafrkavam. Kar naprej je ponavljal besedo kabel. Morda so kje ostanki jeklenic ali česa podobnega. Bova videla. Njegova družica je spekla borovničevo torto. Še nikoli nisem jedel na taki višini spečene torte. Franki gor ali dol; franki ven, torta not. Bila je odlična. Kdor hitro kupi, dvakrat kupi. To je spoznal tudi Koki, ki je predolgo razmišljal, ali si jo naj privošči. Ko se je odločil, je bila že razprodana.

Pogradi so trinadstropni. Po njih se pleza po lestvi, ki jo najlepše opiše stara bohinjska beseda: komarča. Zlasti je pripravna, ko greš ponoči na stranišče in s čelom butneš ob njeno železno prečko ...

Bujenje sva naročila ob treh zjutraj. Ob dogovorjeni uri je oskrbnik že koračil proti najini sobi. Zajtrk je čakal na mizi. Spraševal sem se, koliko oskrbnikov v naših planinskih gostilnah je takih ...

Ponoči je deževalo, zdaj je pojenjalo. V soju baterij sva stopala po ozki stezi. Ker se nama je zdelo, da greva že predolgo proti desni, sva izvlekla zemljevid in spoznala, da sva v mokri temi zgrešila odcep proti levi. Pa sva se obrnila in med vračanjem zagledala ta šmentani odcep. Pa še možic je stal na začetku. Le kje je bil prej, ko sva šla mimo?

V jutranji zarji sva stala na Col des Avalanches, po katerem na najino srečo niso grmeli plazovi, pač pa se je iz ostenja Point des Avalanches večkrat slišalo padajoče kamenje. Vrhove je obsijalo sonce, pa se je začela kanonada. Med pristopom sva fotografirala zanimiv sončen vzhod. Motilo pa me je, ker so bili oblaki rdeči tudi na zahodni strani, med njimi pa nekakšna mavrica. Sicer so za popoldne napovedali nevihte. Kaj to pomeni, sva videla pred dvema dnevoma, ko je po neurju Vénéon narasla, njeni snežno beli razpenjeni valovi pa so se obarvali umazano rjavo. V taki hudi uri si prav nič ne želim biti v steni. Človeka lahko še odplakne. Zategadelj se nisva nič obirala. Ogledala sva si steno in določila najino smer. Zaplezala sva v skale. Madona so trojke v dauphinejskem granitu lepe. Vse drži, kar pa ne, se to vidi že od daleč. Kar hitro sva se dvigala, kljub plastiki in težkima nahrbtnikoma. Resnično sem užival. Bil sem v enem najlepših koncev Alp. V mehki svetlobi jutranjega sonca se je oranžno rumena megla dvigala in spuščala, se vlačila čez sedlo, trgala okoli vrhov in razkrivala posamezne detalje divjih sten. Tišino je zmotilo posamezno padajoče kamenje v sosednjih stenah in občasni sunki vetra. Nikjer žive duše, samo samota in midva v okolju, kjer se je ustavil čas. "Kablov" sicer nisva nikjer videla, vendar je težavnost ustrezala opisu. Madona sva midva s Kokijem kampiljca, ker sva smer zadela že s "prvim šusom". Tako sva se dvignila okoli 150 m, ko se je prijatelj na vrhu kratkega kamina ustavil in pokazal navzgor. S pogledom sem sledil njegovi roki in zaklel. Madona sva zasrala. Pred nama so bile gladke plošče, nad njimi pa gladka stena. Adijo trojka. Lahko bi prišla čez, vendar ne v plastiki in brez opreme. S seboj sva imela samo 2 klina, 2 vponki in 30 m devetke. Kar tako, za vsak slučaj... Začelo se je plezanje v obratni smeri. Nato sva prečesala vznožje stene, s pogledi in rokami, vendar trojke ni bilo nikjer več. Kakih 200 m naprej sva naletela na obetaven kamin. Splezala sva skozi do vrha. Logika naju je vodila v desno. Sprva čez ploščo, potem pa se je ustavilo. Bilo je krepko težje od trojke, tudi "eine Stelle IV" ni prišlo v poštev. Nazaj. Nedaleč od vstopa sva zagledala klin, ki sva ga prej spregledala. Verjetno je bil namenjen zajedi, v

kateri je kakih 20 m višje visela rdeča zanka. Skala do tam je izgledala bližje slabi petici kot trojki. Že več kot tri ure sva iskala vstop, nikjer nobenih presnetih "kablov". Ura je bila enajst. Ob tem času bi morala biti na vrhu ali pa vsaj blizu njega. Stala sva pri klinu in tuhtala. Nekajkrat sva se spogledala, a nihče ni hotel z besedo na dan. Ne vem, kdo je prvi spregovoril. Napovedana nevihta je bila močan razlog za umik. Drugi je bila že pozna ura. Potem nepoznavanje opisa. Moral bi ga bil dati prevesti iz francoščine. Vendar ga nisem, saj je bila samo trojka, klasična tura pač ... Zato sem jo dobil po grebenu, da bom vedel za drugič.

Greva na pico, nato pa domov. En dan prej, kot sva načrtovala, pa kaj. Tolažilne nagrade ne potrebujeva.

S 1. novembrom La Bérarde potone v zimsko spanje. Skoraj vsi prebivalci se preselijo v kraje, ki so nižje v dolini, le redki ostanejo. Eden od njih, Remy Turc, pravi, da ima zima eno samo napako: ne traja 12 mesecev. Ozka cesta, vsekana v strmo pobočje nad Vénéonom, postane zaradi številnih plazov neprevozna. Pred leti sta dva Nemca malo pred 1. novembrom prišla opraviti nekaj lepih jesenskih tur. Naslednji dan je začelo snežiti. Po avto sta se vrnila spomladi ...

Slovenci se v Dauphineji nismo ravno gnetli, popolnoma neznana nam pa tudi ni. Med drugimi so jo obiskali Čop, Potočnik, Frelih; France Avčin; Ante Mahkota je z Dunajčanom Wolfgangom Stefanom 22.7.1959 preplezal prvenstveno smer v severni steni Ailfroide Central. Steno sta takrat videla prvič.

Kogar zanima, kaj so Slovenci počeli v Dauphineji, si to lahko prebere v sledečih Planinskih vestnikih:

PV 1931/01/str. 012: Šega Vlado: Les Écrins, 4107 m, in drugo

PV 1931/01/ Mont Aiguille

PV 1936//str. 171: La Meije (3982 m)

PV 1938//str. 090: dr. A. Mrak: Po Dauphineji; dr. Miha Potočnik: La Meije; str. 118: Andrej More: Le Bans, 3789 m; str. 121: Matevž Frelih: Le petit Cervin, 3634m; str. 124: Janez Brojan vodnik preko Barre des Écrins; str. 139: Andrej More: Breche de la Meije; str. 132: France Hvastija: Barre des Écrins in Pic Coolidge, 3774m

PV 1953//str. 069-83: Černič Stazika: Ailefroide, str. 149-160: drugi del

PV 1960/02/str. 065: Mahkota Ante: Stena je počakala na naju

Z informacijami o PV mi je prijazno pomagal Franci Savenc.

Še nekaj privlačnega je v tej ozki, globoki dolini. S strmih pobočij padajo številni slapovi, visoki od 50 do okoli 400 m. Le pristop je pozimi nekam dolg ...

INFO

DOSTOP: po avtocesti Trst - Torino (gneči okoli Milana se lahko izognete po njenem spodnjem, levem kraku). Pri Torinu kar naprej, dokler avtocesta ne preide v dvopasovnico. Proti prelazu Col de Montgenèvre (na italijanskih tablah piše nekoliko drugače, vendar se da še vedno ugotoviti, da gre za isti kraj). Ko monsieur carinik s pomočjo računalnika ugotovi, da niste nevarni deželam Evropske skupnosti, vas milostno spusti v dvanajsterico izbranih. Pripravite fotoaparate, začenja se lepši del potovanja. Vozite se mimo krajev Briançon

(vreden ogleda, baha se s 300 sončnimi dnevi na leto), Col de Lautaret, La Grave, nekaj km za krajem Les Deux Alpes in nekaj km pred Bourg-d'Oisans, ko se udobno peljete po klancu navzdol, nenadoma, kot bi vas pičila osa, ostro zavijete levo. Vzrok: v zadnjem hipu ste opazili majhno smerno tablo, na kateri je pisalo La Bérarde.

SEZONA: odvisno od vrste športa, v glavnem od začetka poletja do pozne jeseni.

BIVANJE: avtokamp tik pred vasjo je dobra izbira. Kampiranje na divje ni dovoljeno.

VREMENSKE INFORMACIJE: dnevno sveže na steni zgradbe gorske reševalne službe v La Bérardu (Poste de secours), v vitrini desno od vhoda.

LITERATURA:

Plezalni vodniki: **Oisans moderne - Oisans sauvage**, Jean Michel Cambon, Vertical 1995, ISBN 2 9502597-2-3, cena: 125 FFR (opomba: moderne pomeni smeri s svedrovci na 5-7 m, sauvage pa smeri, kjer v 1000 meterski smeri lahko najdeš tudi 2 klina, če jih)

Le massif des Écrins Les 100 Plus Belles Courses et Randonées, Gaston Rébuffat, Gaston Rébuffat et Editions, Denoël Paris, 1974

Grimpeur dans le Haut Val Durance, Yann et J.J. Rolland

Rotpunkt Kletterführer: Frankreich, Band 6

(če bi vedel, da bom o tem pisal, bi bil tale seznam bogatejši za 4 naslove vodnikov o športnih plezališčih. Tako pa vedite, da obstajajo. Naprodaj so v univerzalni vaški trgovinici.)

Splošni vodniki:

Gebietsführer Dauphiné, Hartmut Eberlein, Bergverlag Rudolf Rother, München 1988

Le Massif des Écrins, založba Arthaud

G.T.A. Parc National des Écrins Pays de la Meije, Grenoble 1988

G.T.A. Balades et Randonées dans la Parc National des Écrins, Grenoble 1988

Turnosmučarski vodniki:

Skitourenführer Westalpen, Verlag J. Berg, München 1991

Guides de la Grande Traversée des Alpes, zvezka 3 in 7

Vodniki za trekerje:

4000-er, Die Normalwege, Richard Goedeke, Verlag J. Berg 1990, ISBN 3-7634-1007-4

Dauphiné : 30 Circular Walks from Regional Centres (Pathfinder Guides), Ilona Belles in Hugh Morison, ISBN 1852234415, Crowood Press 1991, cena: 22.95\$

Tour of the Oisans : GR54, Andrew Harper, Cicerone Press 1995, cena: 15.95\$

ZEMLJEVIDI :

Meije - Pelvoux Parc National des Écrins, 3436 ET, TOP 25, I.G.N. Paris 1989

karte Francije št. 241, 242 in 243 v izdaji I.G.N. (Institut géographique national)

France, Freytag&Berndt ali kakšna druga avtokarta

OSTALI ŠPORTI : turno smučanje, trekning, vožnja z rafti in kajaki (obstaja kamp, ki je pretežno kajakaški).